

Sygn. akt II CSK 67/18

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie z powództwa J.M.

przeciwko Z.K.

o ustalenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 czerwca 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 5 lipca 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek pozwanej o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Pełnomocnik powoda J. M. w skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 lipca 2017 r. wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania oparł na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Uzasadniając występowanie w sprawie przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. autor skargi kasacyjnej wskazał, że „w doktrynie panuje obecnie spór co do tego, czy osoba, która posiada legitymację do wniesienia powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, posiada także interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c., czy też posiadanie legitymacji do wytoczenia tego pierwszego wyklucza to drugie powództwo”. Ocenę tej kwestii pełnomocnik powódki powiązał ze stosowaniem art. 6 ust. 1 i 2 oraz art. 8 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców. Na tle wskazanych przepisów autor skargi kasacyjnej przedstawił również cztery pytania, które miały uzasadniać występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, różni się od przesłanki art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Ten sam problem prawny nie może być istotnym zagadnieniem, które z założenia jest problemem charakteryzującym się „nowością” i jednocześnie stanowić przedmiot rozbieżnej wykładni w orzecnictwie bądź wypowiedziach doktryny (por. przykładowo postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2013 r., III SK 11/13, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2014 r., III SK 2/14, nie publ.). Z treści uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika, że pełnomocnik powódki obie przesłanki potraktował zamiennie.

Odnosząc się do występowanie w sprawie przesłanki, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy przypomnieć, że przez istotne zagadnienie prawne rozumie się problem powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter nowy, dotychczas niewyjaśniony i rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/2013, nie publ.). Jeżeli w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołuje się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, powinien to zagadnienie precyzyjnie sformułować i wskazać argumenty, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11). Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że niejednolita wykładnia określonego przepisu prawa, będącego źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, wywołuje rozbieżność w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ.).

Szczegółowa analiza skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku, że żadna z powołanych przesłanek nie została wykazana. Sformułowane w skardze kasacyjnej pytania mające uzasadniać występowanie w sprawie istotnego

zagadnienia prawnego nie zostały w żaden sposób uzasadnione, co uniemożliwia ich ocenę z perspektywy istnienia publicznoprawnych okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W sprawie nie wystąpiła także przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określona w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga bowiem wykazania, że niejednolita wykładnia określonego przepisu prawa, będącego źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, wywołuje rozbieżność w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ.). Tego wymagania pełnomocnik powoda nie spełnił, a w szczególności nie wykazał rozbieżnego postrzegania przesłanki interesu prawnego w orzecznictwie sądowym lub wypowiedziach doktryny.

Szczegółowa analiza sprawy prowadzi ponadto do wniosku, że skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona. Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia istnienia albo nieistnienia stosunku prawnego lub prawa na podstawie art. 189 k.p.c. osoba, która może inną drogą osiągnąć w pełni ochronę swoich praw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2009 r., III CZP 79/09, nie publ.). Z tego względu, jak zasadnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 lutego 2016 r., III CSK 148/15 (nie publ.), powództwo o usunięcie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym, nie zaś powództwo o ustalenie, jest właściwym instrumentem prawnym dla rozstrzygnięcia sporu w kwestii praw właścicielskich do nieruchomości, wynikającego m.in. z nieważności umowy lub stwierdzenia, że nie została ona zawarta a stanowiła podstawę wpisu w księdze wieczystej.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.),

Wniosek o zasądzenie od powoda kosztów postępowania kasacyjnego należało oddalić, ponieważ odpowiedź na skargę kasacyjną została wniesiona po

terminie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że nie stanowi odpowiedzi na skargę pismo procesowe, wniesione po upływie ustawowego terminu do dokonania tej czynności. W konsekwencji, nie wywołuje ono skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym, obejmujących sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003, nr 9, poz. 120; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2014 r., III SK 38/13, nie publ.).

jw